

LİSELERDE TİYATRO

HAYATI
ASILYAZICI

Haydarpaşa

Lisesi

ALMAN

LİSESİ

YARISMAYA katılan okullar, yüzde eli oranında Türk oyun yazarlarına öncelik tanımışlardır. Tabii rastlansal diyeceğimiz bu öncelik tanıma işi iyi niyetli çalışmaların sevindirici yönlerinden şüphesiz. Nedir ki, oyun seçimi işi oldukça hattâ bir hayli kısıtlıdır okullar için, Yerli oyunlar arasında seçimine öncelik tanınacak güçlü oyun yazarlarımızın hiç biri yoktu bu gösterilerde. Aslında haklı olarak yoktu diyemeyeceğim. Çünkü, yabancı uluslar en ilerici yazarlarını oynamak konusunda yarış ederler. Ama nisbi bir denetimin verdiği zorluklarla oyunların seçildiğini biliyoruz. Aslında bu biçim kısıtlamaların hiç bir gereği yok, fakat çeşitli göz kırpmalar gidererek «tik» halini alıyor.

OYUNLARI oynanan yerli yazarlarımızın adlarına bakınca genellikle bütün yanlara karşı oldukları görülür. Tarafsız diye bilinen yazarlarımız bunlar anlaşılır. Bugün Türkiye'de tarafsızlık neyi anlatır? Bu da ayrı bir konu geçelim.

Haydarpaşa Lisesi, Ahmet Kutsi Tecer'in İstanbul'un bir çevresini anlatan «Kösebaşı» oyununu oynadı. 1947 de yazılan oyun, 1948-49 tiyatro mevsiminde Şehir Tiyatrosu'nda, daha sonra Devlet Tiyatrosu'nda oynandı. «Kösebaşı» ve «Sattik Ev»-en ünlü oyunlarından. Basımı ve oynanış tarihleri eski olduğundan eserleri yargılamıyoruz. Yani eleştiriye oynanış ve okulların yorumuna göre ele alıyoruz. Biz genellikle okullarda tiyatroyun yerleşmesine, kökleşmesine ve bir de oyunculara değer veriyoruz.

OYUNU sahneye koyan ressam Mehmet Pesen, aynı zamanda dekorlarını da yapmıştı. Bence en başarılı yönü dekorları ve bazı tiplerin sivriltilerek oyunda «esprinin öne çıkarılmasıdır. Oyun seçiminden sonra genel olarak dekorlar da yetersizdi yarışmaya katılan okullarda. Bu maddi imkânsızlıkların yaratığı durumdur. Onun için «Kösebaşı»nın dekorları eserin özünü çok iyi bir biçimde veriyordu.

«KOŞEBASI», değişik tiplerin, karakterlerinin galerisi gibidir. Değişik türlerde çalışan ressamların toplu sergisini andırır. Çok kişili oluşturma ve kız oyuncuların orta okuldan oluşları oyunun başarı oranını düşürdü denebilir. Kısa zamanda hazırlanan çok kişili oyunlar çeşitli güçlükler yaratır. «Kösebaşı» da aynı şartlarla oynandı, biliyorum. Ama her şeye rağmen başarılı oyuncular bulunması bize oldukça fikir verdi. Söz gelişi «Beybabas» da Sinan Topcuoğlu kompozisyonu ile tiyatroya yeni bir karakter getirdi denebilir. Tek eli kullanması bir dansçıyı hatırlatıyordu. Üçüncü ve mimikleri kullanış ilçülü ve olağanüstü idi. Kahveride Çenk Esener, rahat oyunuyla dikkati çekti. Rolün karakterini güzel canlandırdı. Yusuf Ergen de dozunda bir oyun oynadı.

SÖZSÜZ oyun dediğimiz pantomim, bizde çok yeni olmakla birlikte Devlet, konservatuvarlarda pantomim için özel olarak öğrenim bölümü açacak olursa geniş bir ilgi görecektir. Fakat tiyatro öğrencileri pantomim derslerini çok yetersiz öğretmenlerden öğrenmek durumunda kalıyorlar. Daha doğrusu Devlet Konservatuvarında değil pantomim dersleri, tiyatro dersleri bakımından da eksik öğrenim yapılmaktadır. Yetkili ve ünlü yabancı tiyatro öğretmenlerinden kesinlikle yararlanmak zorunluğu duyulmuyor. Söz gelişi İstanbul gibi bir kentte pantomim okulu yok henüz. Bu alanda yapılacak çalışmalar ilgisiz kalmaz, üstelik pantomim sevgisini aşklar güçlere.

OKULLARDA, amatör sahnelerde yapılan tiyatro çalışmaları gençleri çağımızın gözde sanatına karşı ilgisiz bırakmıyor görüldüğü gibi. Tiyatro konusunda biraz olsun bilgileri oluyor. Ancak, çalışmalar yoğunlaşırken tiyatro sevgisi yaygınlaşıyor, sevgi tutku olur çıkar. Ama pantomim öyle mi? Çoğunluk yabancı bu sanata karşı.

OKULLARARASI Tiyatro Yarışması'nı düzenlerken Alman Lisesi pantomim'le katılıp katılamayacağını sordu. Başka yarışmacı topluluk olmadığı halde bir okul çalışmasını görmeyen jüriyi kabul ettiğimiz için katılmalarını kabul ettik. Nitekim, kabul etmemizin yerindeliğini gösteri sırasında anladık. Bir bütünlük içerisinde yaptıkları gösteriler gerçek ve sağlam, etkili ve olumlu anlamıyla yarışmalara ayrı bir özellik getirdi. Yarışmanın çerçevesi ve izlediği yöntem bakımından ayrıcalık taşımaya rağmen olumlu olduğuna kâmsındayız.

ALMAN Lisesi, Claus Bubner yönetiminde aynı ayrı kısa oyun sundu. Beraberlik düzeninde pantomimden gelen başarılarını hemen bize iletiyorlardı. «Metronom», «labirent», «karda bir grup», «karşılaşma», «fotoğrafıda», «siyah beyaz döney» adlı oyunları ucuza kaçmadan pantomim kurallarıyla yorumladılar. Gösteriler çeşitli açılarından yararlar sağladı. Kimi öğrenciler pantomim denen sanatı ilk kez görüyorlardı. Bunlara bakıp bir yargıya varmanın ve kendi özel durumları içinde değerlendirilmenin ölçüsünü de bulmuş olduk. Uzun çalışmalarla hazırlanmış programın kesinliğe varan başarısını inandırdı bizi. Tek topluluk olmasına rağmen bir sorumluluk taşıyorlardı. Üstelik bu sorumluluk sadece güzel olmanın sorumluluğu da değildi; kendi kendilerine yetme, etkin olmak amacıyla taşıyan bir sorumluluğun payını da taşıyorlardı. Dileğimiz, Alman Lisesi'nin pantomim gösterilerini sürdürmesidir. Claus Bubner'in çalışmalarını boşa gitmesini görme sevindiriyor insan.

YARIN: ÖZEL BİLİR KOLEJİ
VE SAINT BENOİT LİSESİ